

Prikaz
Primljeno: 20. 12. 1992.

Dr. SLAVICA SINGER, mr. DULA BOROZAN, mr. JASNA HORVAT i MARIJANA ZEKIĆ,
Ekonomski fakultet Osijek

CENTAR ZA EUROPSKE STUDIJE — MOST PREMA BAZAMA PODATAKA EUROPSKE ZAJEDNICE (EUROBASES)

Centar za europske studije (CES) djeluje u okviru istojmenog projekta financiranog kroz program TEMPUS od Europske zajednice (ugovor broj JEP 2469/91 o financiranju zajedničkog europskog projekta — Joint European Project). U ovom zajedničkom europskom projektu partnerske institucije su:

- * Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Hrvatska
- * Sveučilište u Rijeci, Hrvatska
- * Sveučilište u Splitu, Hrvatska
- * Universitaet Augsburg, Njemačka
- * Catholique Universite de Louvain, Belgija

Osnivanje Centra za europske studije (CES) temelji se na aktivnostima kojima se treba osigurati:

(a) prilagođavanje partnerskih sveučilišta iz Hrvatske (Osijek, Rijeka, Split) standardima zapadno-europskih sveučilišta, s koncipiranjem prijedloga o promjeni zakonske regulative u području sveučilišnog djelovanja;

(b) poduzimanje raznih edukativnih aktivnosti usmjerenih ka podizanju demokratske i poduzetničke razine ponašanja funkcionara javne uprave i poduzetnika, te jezično i stručno osposobljavanje za efikasniju međunarodnu komunikaciju nastavnika i studenata partnerskih sveučilišta u Hrvatskoj, te zainteresiranih privrednika i funkcionera javne uprave.

Jedna od glavnih infrastrukturnih pretpostavki ostvarivanja svih navedenih projektnih zadataka Centra za europske studije je osiguranje pristupa informacijama Europske zajednice. Zbog toga je 1992. godine Centar za europske studije postao članica kompjutorizirane baze podataka Europske zajednice, koja je institucionalizirana kroz organizaciju EUROBASES sa sjedištem u Bruxelles-u.

Ovaj sustav zajedničkih kompjutoriziranih baza podataka počeo se izgrađivati paralelno s razvojem ideje Europske integracije i obuhvaća informacije o gospodarskom i društvenom razvoju Europske zajednice. Sastoji se od tridesetak baza podataka, specijaliziranih za pojedina područja, sa stalnom tendencijom širenja i upotpunjavanja novim bazama.

Neki od sadržaja baza podataka su slijedeći:

CELEX — kompjutorizirani interinstitucionalni sustav zakonodavstva i prava EZ

COMTEXT — baza za statistiku vanjske trgovine EZ i trgovine između zemalja članica

CORDIS — služba za informiranje o istraživanjima i razvoju EZ

CRONOS — statistička baza koja sadrži makroekonomske podatke u obliku vremenskih serija o ekonomskoj i društvenoj situaciji zemalja članica

ECLAS — baza podataka Centralne biblioteke Komisije EZ

EUROCRON — tablice statističkih podataka koji pokrivaju glavne sektore privrede 12 zemalja članica

INFO92 — informacije o jedinstvenom europskom tržištu i njegovim društvenim dimenzijama

RAPID — tzv. Služba glasongovornika, daje informacije i tekstove koje ta služba izdaje o Komisiji EZ

SCAD — bibliografska baza za pristup dokumentima i aktima EZ

SESAME — opisi svih istraživanja, razvojnih tehnoloških projekata u području energije i dr.

U radu će opširnije biti opisano pet značajnijih baza podataka za koje se redovno održavaju seminari za rukovanje u Briselu.

SESAME — Sesame je dokumentacijska baza podataka s informacijama o energetske projekta EZ financiranih od Direkcije za znanost, istraživanja i razvoj (DG XII) i energiju (DG XVII), te od nekih članica EZ.

Ova baza podataka sadrži podatke o približno 13000 energetske i hidrkarbonske tehnološke projekta.

Sesame sadrži tri vrste informacija:

1. ADMINISTRATIVNE INFORMACIJE

— reference o broju projekta, datum odluke izvođenja projekta, početak izvođenja projekta, dopune datuma, ugovor, vođu projekta, pravne reference.

2. FINACIJSKE INFORMACIJE

— troškovi projekta i sredstva EZ uložena u projekt (vrijednosti izražene u ECU-ima).

3. DOKUMENTACIJSKE INFORMACIJE

— naziv projekta, tip projekta, mjesto izvođenja projekta, objekti, opis izvođenja projekta, rezultati istraživanja, ili, ukoliko je projekt u izvođenju — stanje istraživanja, ključne riječi vezane uz sadržaj istraživanja.

SESAME sadrži podatke o istraživanju i razvoju projekta slijedećih područja:

- štednja energije,
- novi i obnovljivi izvori energije:
 - iskorištavanje već korištenih energija,
 - geotermalna energija,
 - hidroelektricitet,
 - solarna energija,
 - energija vjetra,
- energija tekućina i plinova
- zamjena hidrokarbona:
 - čvrstim gorivima,
 - električnom i toplinskom energijom,
- hidrokarboni, ili tehnologija ulja i plina.

Najveći broj projekta ove baze podataka usmjeren je na istraživanje i razvoj:

- energetske sustava,
- proizvodnje i korisnosti novih energetske pravaca,
- upravljanja skladištenjem radioaktivnog otpada,
- razlaganja nuklearnih instalacija,
- zaštite od radijacije.

SESAME uz CELEX i SCAD spada u one europske baze podataka koje se pretražuju pomoću jezika MISTRAL. Baza sadrži podatke o energetske projekta EZ i članica od 1975. godine. Stopa povećavanja baze je + - 1300 projekta godišnje. Ažuriranje baze odvija se tjedno.

CELEX — *Communitatis Europae Lex* je kompjutorizirani dokumentacijski sustav prava europske zajednice, dostupan putem institucija EZ njihovim službama i široj javnosti.

Institucije i tijela koja imaju udio u formiranju prava EZ su: Komisija, Vijeće ministara, Europski parlament, Sud pravde, Komitet za ekonomiju i društvo (ECSC), Sud promatrača, Savjetodavni komitet ECSC-u te Europska investicijska banka.

Svi podaci pohranjeni su na 7 službenih jezika EZ, a u pripremi su i ostale jezične verzije, tako da će ova baza pokrivati službene jezike svih zemalja članica EZ.

Ukupna baza podataka sadrži zakonodavstvo, pravne izjave, pripremne dokumente, nacionalne propise o uvođenju odredaba, te parlamentarna pitanja.

Ova široka problematika podijeljena je stoga u osam područja:

Područje 1: Osnivački ugovori Europske Zajednice, ugovori o pristupanju i istupanju iz EZ, Jedinstveni Europski Akt.

Područje 2: Sporazumi i drugi pravni akti o vanjskim vezama Zajednice, tj. kako sporazumi same Zajednice, tako i sporazumi koji su zaljučeni od strane Zajednice (i njenih članica) s trećim zemljama

Područje 3: Sekundarno zakonodavstvo zajednice (obvezno i neobvezno):

odredbe, smjernice, i odluke o smislu EEC i Euratom ugovora, zatim odluke i preporuke Komiteta za ekonomiju i društvo (ECSC), te razna stajališta, preporuke, rezolucije kao i neki zajednički programi i izvještaji EEC i Euratom-a.

Područje 4: Komplementarno pravo (odluke predstavnika vlada zemalja članica u Vijeću, zatim Međunarodni ugovori zaključeni između zemalja članica koji svoju primjenu nalaze u Odredbama Ugovora, itd.)

Područje 5: Pripremni dokumenti

— Prijedlozi Komisije

— Različiti pravni akti pripremljeni primjereno ECSC ugovoru (suglasnosti, konsultacije, stajališta savjetodavnog odbora EGKS-a)

— Odluke Europskog Parlamenta (stajališta, inicijative i odluke u vezi plana budžeta) itd.

Područje 6: Pravne izjave Suda Europske Zajednice (Presude, odluke itd...)

Područje 7: Nacionalni propisi o uvođenju odredaba Europske Zajednice

Područje 8: Parlamentarni upiti

Ova različita područja obuhvaćena su slijedećim kategorijama dokumenata:

a) Pravni propisi (područja 1, 2, 3, 4.)

U ovoj kategoriji radi se o cjelokupnom pravu Europske Zajednice u užem smislu. Pravni akti tekuće uprave, koji su na snazi samo nekoliko tjedana ne spadaju u ovu kategoriju.

Podaci se ažuriraju tjedno. Novi dokumenti se u banku podataka unose u pravilu dva do tri tjedna nakon njihovog objavljivanja u službenom listu Europske Zajednice.

Kompjutorska baza podataka sadrži puni tekst većine dokumenata iz ovog područja, koji su na snazi Zajednice od 1. srpnja 1979. godine.

Mjesec dana nakon unošenja naziva dokumenta, u bazu se unosi i cijeli tekst dokumenta.

b) Pripremni dokumenti (područje 5)

Prijedlog Komisije unosi se u bazu dva do tri tjedna nakon njegovog slanja Vijeću.

U Celexu su memorirani svi prijedlozi od 1. siječnja 1984. godine, zajedno s ostalim dokumentima poslanih Savjetu u obliku dokumenata Komisije.

Iznimka su tajni dokumenti Generalnog Sekretarijata Komisije.

Nadalje, ovo područje obuhvaća sve odluke Europskog Parlamenta od 1979. godine, te stajališta Komiteta za privredu i društvo od 1975. godine. Odluke i stajališta unose se u Celex 4 tjedna nakon njihovog publiciranja. Međutim, između predaje stajališta i njihovog objavljivanja često može proći mnogo vremena. Pripremni dokumenti ne memoriraju se u punom tekstu, već su korisnicima baze dostupni samo njihovi bibliografski podaci, područje bavljenja i relevantni podaci o vremenu.

c) Pravne izjave Suda Europske Zajednice Generalnih zastupnika (područje 6)

U ovom području memorirane su presude (odluke) suda EZ od 1954. godine, ako i zaključci od 1965. godine. Celex također sadrži i presude, odluke itd. Suda prve instance, koji je počeo s radom 25. 09. 1989. godine.

Pravne izjave se mjesečno svode na novo stanje. Najvažniji podaci su raspoloživi 6 tjedana nakon objave Odluke Suda. Puni tekst dokumenta unosi se tek nakon objave (tj. nakon isteka više od godine dana nakon objave Odluke suda).

Od 10. mjeseca 1990. godine u bazu su upisani svi puni tekstovi stajališta Generalnih zastupnika za koje su donesene Odluke nakon 1. siječnja 1987. godine.

d) Nacionalni propisi o uvođenju odredaba Europske Zajednice (područje 7)

Najvažniji podatak ovih dokumenata ukazuje na reference u nacionalnom službenom listu, novinama itd. gdje se može pronaći određeni propis u nacionalom zakonodavstvu kojim se dana odredba provodi.

e) Parlamentarni upiti (područje 9)

Obuhvaća pismene upite od 1963. godine, usmene upite od 1973. godine upućene od strane članova Parlamenta Komisiji ili Savjetu, na koje su dobiveni odgovori.

Parlamentarni upiti se mjesečno svode na novo stanje i približno svaka četiri tjedna se memoriraju (nakon njihove publikacije). Ovdje treba naglasiti da se parlamentarni upiti objavljuju s nekoliko mjeseci zakašnjenja.

Parlamentarni upiti u Celexu nisu pohranjeni u svom punom tekstu, već se u ovoj bazi podataka nalaze samo njihovi bibliografski podaci.

ECLAS (European Commission Library Automated System)

ECLAS je bibliografska baza podataka koja obuhvaća područja gospodarskog i društvenog razvoja Europske Zajednice.

Osnovana je 1978. godine kao automatizirani katalog centralne biblioteke Komisije EZ. Od 1990. može se koristiti preko Eurobases host-a.

ECLAS omogućava višejezično praćenje procesa europske integracije, a sadrži 90. 000 ulaza (stopa rasta 7.000 ulaza godišnje).

U sastav ECLAS-a ulaze dokumenti nastali tijekom zadnjih 12 godina, a po vrstama se mogu klasificirati na:

- Službene publikacije EZ izdane od 1978, na svim jezicima
- nezakonske javne dokumente iz tzv. "COM-serije" Europske Zajednice (koje izdaje Komisija EZ), te radne dokumente Komisije
- publikacije drugih internacionalnih organizacija, kao što su UNO, OECD, ILO, koje obično nastaju putem ugovora o razmjeni
- monografije
- veliki izbor teza
- izbor periodičnih članaka iz knjiga ili zbornika

Tematske cjeline koje se mogu pretražiti u ECLAS-u:

01. MEĐUNARODNO UDRUŽIVANJE. MEĐUNARODNI ODNOSI.
02. EKONOMSKA POLITIKA. SOCIJALNA POLITIKA. PLANIRANJE.
03. EKONOMSKI UVJETI. EKONOMSKA ISTRAŽIVANJA. SISTEMSKA EKONOMIJA.
04. ADMINISTRACIJA. POLITIKA.
05. KULTURA. DRUŠTVO.
06. OBRAZOVANJE.
07. AGRİKULTURA.
08. INDUSTRIJA.
09. TRGOVINA.
10. TRANSPORT.
11. JAVNE FINACIJE. BANKARSTVO. MEĐUNARODNI MONETARNI ODNOSI.
12. PROIZVODNJA. PRODUKTIVNOST.
13. ZAPOSLENOST.
14. DEMOGRAFIJA. STANOVNIŠTVO.
15. BIOLOGIJA.
16. OKOLINA. PRIRODNI IZVORI.
17. ZNANOSTI O ZEMLJI I PROSTORU.
18. ZNANOSTI. ISTRAŽIVANJA. METODOLOGIJA.
19. INFORMACIJE. DOKUMENTIRANJE.

Raznolikost i aktualnost podataka koji se mogu dobiti putem ovih baza bit će interesantne i korisne pojedincima i institucijama koje se bave pravom, ekonomijom (osobito međunarodnom razmjenom), statistikom, tehnološkim projektima i istraživanjima, bibliotekarima i ostalima.

INFO 92

Info 92 predstavlja jednu od veoma zanimljivih baza podataka, osbito za ekonomiste, ali i za sve one koji žele spremno dočekati stvaranje jedinstvenog tržišta. Naime, Info 92 sadrži činjenične i bibliografske reference dokumenata koji prate stvaranje jedinstvenog tržišta EZ, a koji su u skladu s "White Paper-om"¹ Ujedno, Info 92 obrađuje i problematiku zakonodavstva Zajednice, kao i njegovu inkorporaciju u zakonodavstvo svake zemlje članice.

U aneksu se prikazuje vremenski raspored aktivnosti usmjerene na oživotvorenje jedinstvenog tržišta. Zanimljiva karakteristika ove baze podataka predstavlja i mogućnost dobijanja informacija o najnovijim, ali i o predstojećim događajima vezanih uz EZ.

Info 92 omogućava uvid u bibliografske reference slijedećih dokumenata na svim službenim jezicima Zajednice:

- dokumenti pripremljeni od strane Komisije, Vijeća, Europskog parlamenta i ekonomskog i Društvenog odbora;
- službeni žurnali EZ-a.

Zbog izuzetne jednostavnosti korištenja ove baze podataka, biranjem željenih menija modeliranih po strukturi White Paper-a, brzog prijenosa podataka, čestog ažuriranja (i po nekoliko puta dnevno, odnosno prema potrebi), procedure dijaloga (koje omogućavaju interaktivni rad), Info 92 predstavlja idealnu bazu podataka za javnu primjenu, te uspostavljanje poslovnih kontakata. Korisnik ove baze podataka ima mogućnost upućivanja posebnih zahtjeva Uredu za informacije EZ-e ili za manje poslove Euro-info centrima otvorenim u svim regijama EZ-e.

Info 92 je podijeljen u dva područja koja obuhvaćaju sve dokumente iz:

- 1) problematike stvaranja jedinstvenog tržišta;
- 2) socijalne dimenzije unutrašnjeg tržišta (social charter).

Struktura "Completing the Internal Market" (stvaranje unutrašnjeg tržišta) reprezentira strukturu White Paper-a, a obuhvaća:

- 1) uklanjanje fizičkih barijera
- 2) uklanjanje tehničkih barijera
- 3) uklanjanje fiskalnih barijera.

Social charter obuhvaća:

- 1) Introduction (uvod)
- 2) Labor Market (tržište rada)
- 3) Employment and Pay (zaposlenost i plaće)
- 4) Improved Living and Working Conditions (poboljšanje uvjeta života i rada)
- 5) Free Movement of Workers (slobodno kretanje radnika)
- 6) Social Protection (socijalna zaštita)
- 7) Freedom of Association and Collective Bargaining (sloboda udruživanja i kolektivnog pregovaranja)
- 8) Information, Consultation and Participation of Employees (informacije, konzultacije i participacija zaposlenih)
- 9) Equal Treatment for Men and Women (jednak tretman za muškarce i žene)
- 10) Vocational Training (savjetodavni seminari)
- 11) Health and Safety at Work (zdravlje i sigurnost na radu)

¹ White Paper predstavlja program i raspored dopune za dopunu jedinstvenog (ili unutrašnjeg) tržišta Europske zajednice. Komisija ga je objavila 14. 6. 1985 kao White Paper i prezentirala Europskom vijeću u Milanu 28. i 29. 6. 1985.).

- 12) Rights and Protection of Children and Adolescents (prava i zaštitu djece i maloljetnih osoba)
- 13) The Elderly (starije osobe)
- 14) The Disabled (nesposobni — invalidi)
- 15) Public Health (javno zdravstvo)
- 16) Youth (mladi ljudi)
- 17) Education (obrazovanje).

Info 92 egzistira u veoma razgranatoj strukturi koja se svakodnevno proširuje.

SCAD — Community System for Accessing Documentation

Scad, kao bibliografska baza podataka, sadrži reference o autoru, naslovu, rezimeu, izvoru, deskriptoru, godini publikacije, jeziku, polju, broju mikrofiše, itd. slijedećih dokumenata:

A dokumenti: Glavni akti Zajednice

Ovi dokumenti uključuju:

1. COM dokumente s objašnjenim izjavama

(Commission Proposals)

— ovi dokumenti dostupni su korisnicima baze tjedan dana nakon objavljivanja dokumenta od strane Generalnog sekretarijata komisije EZ

2. OJ C (Official Journal of the European Communities C Series)

— ovi dokumenti obuhvaćaju:

— COM dokumente (bez objašnjenih izjava)

— Rezolucije Vijeća

— Rezolucije Europskog parlamenta, mišljenje o namjerama komisije ili o vlastitim inicijativama

— Izvještaje sudskih vještaka

— korisnici ove baze podataka mogu pronaći bibliografske reference o tim dokumentima dva tjedna nakon objavljivanja

3. OJ L (Official Journal of the European Communities L Series — Legislation)

— ovi akti objavljuju se u obliku regulacija, direktiva i odluka

— bibliografske reference dostupne su korisnicima baze dva tjedna nakon objavljivanja

4. Izvještaji Europskog parlamenta (European Parliament Reports)

— bibliografske reference o ovim dokumentima dostupne su korisnicima dva tjedna nakon datuma objavljivanja

Raspoloživa jezična verzija A dokumenata: francuski i engleski jezik

Željani dokumenti mogu se kupiti u nacionalnim prodajnim uredima EZ-e.

B dokumenti: Službene publikacije i dokumenti objavljeni od strane europskih institucija

U okviru ove skupine nalaze se:

1. Službene publikacije koje prezentiraju službenu poziciju Komisije:

— Generalni izvještaj o aktivnostima EZ

— Situacija na području poljoprivrede u Zajednici

— Izvještaj o socijalnom razvoju (Social Report)

— Izvještaj o politici konkurencije

Ovi izvještaji, zajedno s Generalnim izvještajem, objavljuju se godišnje.

— Mjesečni izvještaj s nadopunama.

Službene publikacije su uvijek prevedene na svih devet službenih jezika Zajednice.

2. Javni dokumenti — obrađuju područje usluga unutar Komisije
— međutim, ne daju službenu poziciju Komisije i ne prevode se uvijek na sve službene jezike
3. Publikacije europskih institucija koje se odnose na kolekcije ili serije (npr. europske baze podataka, europska dokumentacija, itd.)
4. Periodike, kao npr. Social Europe, European Economy, SCAD publikacije (SCAD Bulletin, SCAD Bibliographies, itd.)

Korisnici ove baze podataka mogu pronaći bibliografske reference o tim dokumentima tri tjedna nakon njihovog objavljivanja na francuskom, engleskom, njemačkom, a od 1992. i na španjolskom jeziku.

Željeni dokumenti mogu se kupiti u nacionalnim prodajnim uredima EZ-e.

C dokumenti: Članci u perodikama i dokumenti koje nije donijela Zajednica

Članci u perodikama bave se:

- radom institucija Zajednice (daju se komentari o zakonodavstvu i aktivnostima Zajednice) i područjima relevantnim za razvoj EZ-e (npr. primjene prava Zajednice, ekonomske, socijalne, znanstvene i tehničke situacije, politike s nacionalne točke gledišta, itd.)
- pitanjima političke kooperacije i sigurnosti u Europi, aktivnostima europskih i međunarodnih organizacija, glavnim pitanjima međunarodnog prava, itd.

Dokumenti se mogu dobiti na svim službenim jezicima Zajednice.

Zbog zaštite prava kopiranja, Documentation Service nije u mogućnosti poslati kopiju članka koji korisnika zanima izvan institucija EZ-e. Ovi članci mogu se naručiti od izdavača ili autora članka.

D dokumenti: izvještaji i mišljenja s obje strane industrije

- 1) Asocijacije zaposlenih, kao npr. Union of Industrial and Employers Confederations of Public Enterprises (CEEP), Association of European Chambers of Commerce and Industry (Eurochambres)
- 2) Trgovačke unije, kao npr. European Trade Union Confederation (ETUC/CES), European Committee of Food, Catering and Allied Workers Unions within the IUF (ECF-IUF/SETA-UITA), European Federation of Agricultural Workers union within the Community (EFA), European Federation of Building and Woodworkers (FETBB), European Regional Organisation of the International Federation of Commercial, Clerical and Technical Employees (EURO-FIET), Committee of Transport Workers Unions in the European Community (CSTCE)

Ovi dokumenti su obično na francuskom jeziku. No, mogu biti prevedeni i na engleski, njemački i talijanski jezik.

Kopija željenog teksta D dokumenta može se zatražiti od Generalnog sekretarijata Komisije EZ-e.

Projekt osnivanja Centra za europske studije treba omogućiti europeizaciju partnerskih sveučilišta iz Hrvatske (Osijek, Split i Rijeka), a osiguranjem pristupa kompjutoriziranim bazama podataka Europske zajednice doprinijeli unošenju duha europske integracije u poduzetničko ponašanje privrednika. Za sada je učinjen prvi korak — stvorene su pretpostavke za korištenje baza podataka Europske zajednice, a potražnja za takvim informacijama bit će jedan od interesantnih indikatora naše poduzetničke europske orijentacije.*

*U sudenom 1992. godine na seminarima za rukovanje bazama SESAME, CELEX, ECLAS, INFO 92 i SCAD u EUROBASES u Bruxellesu bile su mr. Đ. Borozan, mr. J. Horvat i M. Zekić. U okviru aktivnosti Centra za europske studije bit će organizirana edukacija korištenja tih i ostalih baza podataka Europske zajednice za studente, profesore, poduzetnike, stručnjake, odnosno za sve zainteresirane za takve informacije.